

Leszek Pawelski

Doktorat honoris causa dla profesora Wincentego Okonia

Kultura i Edukacja nr 1, 123-127

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

KOMUNIKATY SPECJALNE

DOKTORAT *HONORIS CAUSA* DLA PROFESORA WINCENTEGO OKONIA

Wręczenie najwyższej godności akademickiej, jaką jest doktorat honoris causa, to moment, w którym cała społeczność akademicka z atencją, podziwem i uznaniem oddaje najwyższy hołd Uczonemu, doceniając przy tym jego dzieło, dorobek i twórczość. To także wielkie wydarzenie i święto dla uczelni oraz promowanego doktoranta. W takim dniu wynagradzany jest nade wszystko trud, poświęcenie, powołanie i zamilowanie do twórczej, badawczej i naukowej pracy. W takim też dniu wokół doktoranta skupia się zawsze grono najbliższych współpracowników, uczniów, przyjaciół i kolegów, świętując wraz z nim ów zaszczytny i szczególnie benefis.

Senat Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach postanowił nadać tę najwyższą godność Legendzie polskiej pedagogiki, wybitnemu humaniście, dydaktykowi, pedeutologowi, twórcy teorii procesu nauczania-uczenia się, kreatorowi największej i najbardziej twórczej szkoły naukowej Profesorowi Zwyczajnemu Doktorowi Wincentemu Okoniowi. Uroczystość odbyła się w dniu 5 grudnia 2006 roku w sali im. Józefa Brudzińskiego w Pałacu Kazimierzowskim w Warszawie – siedzibie rektoratu Uniwersytetu Warszawskiego. Zwyczajowo Doktorant przyjeżdżał do siedziby szkoły, która nadawała tytuł doktora honoris causa, ale ze względu na wiek Profesora – 93 lata – uczyniono wyjątek. Jednakowoż powrócono tym samym do tradycji sprzed II wojny światowej, kiedy to uczelnia jechała do swego Doktoranta – dodajmy dobrej tradycji.

Wydarzenie to odnotowały wszystkie akademickie środowiska pedagogiczne, agencje prasowe, krajowe i zagraniczne stowarzyszenia naukowe. Uroczystość zgromadziła kwiat polskiej pedagogiki, zaś piękna sala w Pałacu Kazimierzowskim wypełniła się po brzegi zaproszonymi gośćmi, wśród których byli również autorzy niniejszego tekstu, zaproszeni osobiście przez Dziekana Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego, a przede wszystkim Profesora Wincentego Okonia – Honorowego Prezesa Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych. Jakże dostojny i wspaniały kwiat profesorstwa stawiał się na tę promocję; wśród obecnych dostrzegliśmy między innymi – Prof. Prof. Henryka Samsonowicza, Tadeusza Lewowickiego, Kazimierza Denka, Bogusława Śliwerskiego, Irenę Wojnar, Zbigniewa Kwiecińskiego, Stefana Kwiatkowskiego, Andrzeja Radziejwicz-Winnickiego, Wojciecha Kojasa, Mirosława Szymańskie-

go, Barbarę Wilgocką-Okoń – Żonę Jubilata. Obecna była także córka Profesora z mężem i dziećmi.

Punktualnie o godz. 11.00 wszyscy uczestnicy tej niezwyklej uroczystości powstali – oto do sali wchodzi dostojny, majestatyczny orszak prowadzony przez JM Rektora Uniwersytetu Śląskiego prof. zw. dr hab. Janusza Janeczka, który w towarzystwie prorektorów UŚ – prof. dr hab. Barbary Kozusznik i prof. dr hab. Anny Łabno, Dziekana Wydziału Pedagogiki i Psychologii prof. dr. hab. Stanisława Juszczyka, a także przedstawiciela gospodarza uroczystości Prorektora UW prof. dr. hab. Wojciecha Tygielskiego wprowadził do ceremonialnej sali im. Józefa Brudzińskiego Profesora Wincentego Okonia w towarzystwie Małżonki. Profesor, ubrany w czarną togę i takiż biret zajął miejsce w specjalnie przygotowanym na tę okazję fotelu, obok Żony Barbary. Rektor UŚ Janusz Janeczek powitał zebranych, szczególnie serdecznie Doktoranta – Profesora Wincentego Okonia. W swoim wystąpieniu podkreślił znaczenie faktu przyznania tytułu doktora honoris causa Uczonemu Pedagogowi, podziękował również Senatowi warszawskiej uczelni za gościnę i godną oprawę tej uroczystości. Następnie Laudator prof. dr hab. Andrzej Radzewicz-Winnicki przedstawił sylwetkę Doktoranta i wskazał na wybitne zasługi w pracy naukowej, dydaktycznej i organizatorskiej Profesora Okonia. Dorobek naukowy doktora honoris causa śląskiej uczelni jest doprawdy imponujący – Jego liczne publikacje poświęcone m.in. nauczaniu problemowemu we współczesnej szkole, dydaktyce ogólnej i edukacji nauczycielskiej, a także niezwykle popularny *Nowy Słownik Pedagogiczny* doczekały się wielu wydań. Profesor Okoń jest także autorem kilkudziesięciu rozpraw opublikowanych również za granicą m.in. w języku angielskim, francuskim, niemieckim, hiszpańskim, japońskim, czeskim, bułgarskim, serbskim, rumuńskim, węgierskim. Wybitny polski pedagog i humanista prowadził również wykłady na uczelniach zagranicznych, m.in. w Stanach Zjednoczonych, Japonii i Niemczech.

Prof. zw. dr h.c. Wincenty Okoń urodził się 22 stycznia 1914 r. w Chojeńcu. Od 33 lat jest członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk, wieloletnim przewodniczącym Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, założycielem i honorowym przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, od roku 1966 profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Warszawskiego, dziekanem Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego i kierownikiem Katedry Dydaktyki ogólnej tegoż wydziału, dyrektorem Instytutu Pedagogiki Ministerstwa Oświaty, następnie przekształconego w Instytut Badań Pedagogicznych, członkiem Prezydium Komitetu Ekspertów dla Opracowania Raportu o Stanie Oświaty w Polsce, doktorem honoris causa Uniwersytetu Technicznego w Brunszwiku i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, członkiem szeregu wybitnych instytucji i organów naukowych krajowych i zagranicznych, laureatem licznych wysokich odznaczeń państwowych.

Senat Uniwersytetu Śląskiego podjął decyzję o przyznaniu tytułu doktora honoris causa Profesorowi Wincentemu Okoniowi w dniu 26 września 2006 r. Recenzentami w przewodzie byli wybitni polscy pedagodzy: prof. zw. dr hab. Tadeusz Lewowicki,

h.c. – przewodniczący Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, któremu w przeszłości przez wiele lat przewodniczył profesor Wincenty Okoń, prof. zw. dr hab. Zbigniew Kwieciński, h.c. – przewodniczący Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, którego założycielem w 1981 r. był profesor Wincenty Okoń, oraz prof. zw. dr hab. Wojciech Kojs (UŚ), laudatorem zaś – prof. zw. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki (UŚ).

Profesor Zbigniew Kwieciński w swojej recenzji do przewodu doktorskiego napisał, że: „Profesor Wincenty Okoń stworzył wzory badań empirycznych nad procesem uczenia się i kształcenia. Jego *Proces nauczania* osiągnął rekordy czytelnicze i spowodował falę debat i naśladowczych badań w Polsce i na całym świecie. Badania i studia profesora Wincentego Okonia w zakresie teorii nauczania zawsze były otwarte na twórczość, alternatywy i eksperymenty rodzime i zagraniczne. Wiele też dobrego uczynił profesor Wincenty Okoń dla przybliżenia polskiemu środowisku pedagogicznemu czołowych osiągnięć światowej myśli pedagogicznej. Inicjował serie tłumaczeń, odbywał intensywne podróże studyjne po wielu krajach. Przywoził z nich wnikliwe obserwacje, książki, trwale nawiązane kontakty naukowe”¹.

Zdaniem recenzentów jednym z największych sukcesów Profesora jest skupienie wokół siebie i promowanie niezwykle licznego i od lat bardzo znaczącego w humanistyce grona uczniów i współpracowników. Przywoływano przy tym myśli i wskazania najwybitniejszych polskich uczonych, profesorów – Hessena, Suchodolskiego, Kotarbińskiego, Falskiego. Podziw i szczególne uznanie budzić musi fakt, że Profesor Wincenty Okoń wypromował około 70 doktorów, ale – co godne szczególnego podkreślenia – co najmniej 15 z nich uzyskało tytuł profesora zwyczajnego, a 20 jest profesorami nadzwyczajnymi.

Warto także nadmienić, że do grona osób blisko związanych z Profesorem należeli: prof. Bogdan Nawroczyński i prof. Bogdan Suchodolski, obaj urodzeni w Zagłębiu (Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec). W Sosnowcu urodził się także jego uczeń i wieloletni współpracownik prof. Czesław Kupisiewicz. Współpracował profesor także m.in. w Komitecie Ekspertów dla Opracowania Raportu o Stanie Oświaty z urodzonym w Ustroniu prof. Janem Szczepańskim, doktorem honoris causa Uniwersytetu Śląskiego, a także z działającym w okresie międzywojennym na Śląsku (Mikołów, Górki Wielkie) prof. Aleksandrem Kamińskim².

Następuje najważniejszy i najdonioślejszy moment ceremonii promocji. Rektor Uniwersytetu Śląskiego odczytuje po łacinie tekst umieszczony na dyplomie doktorskim, następnie nakłada granatową szarfę z godłem Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i wręcza Profesorowi okolicznościowe insygnium – tubę z dyplomem poświadczającym akt nadania honorowej godności doktorskiej. Profesorskie uściski, kwiaty i owacyjne oklaski dopełniają tę uroczystą i podniosłą chwilę.

¹ Fragment recenzji w przewodzie doktorskim Profesora Okonia, www.us.edu.pl.

² Ibidem.

Z kolei nowo mianowany Doktor Honoris Causa Profesor Wincenty Okoń składa podziękowania za przyznaną godność. W swoim wystąpieniu podkreśla szczególnie mocno fakt, że cała jego zawodowa twórczość skierowana była na najważniejszy podmiot procesu edukacyjnego – dziecko. Wszyscy byliśmy pod wrażeniem wystąpienia Profesora, wydawałoby się – okolicznościowego i przygotowanego na tę właśnie okazję, ale jakże znamiennego i głębokiego w swej merytorycznej treści. To bezsprzecznie wielki Uczony i wielki światowy Autorytet, znany i uznany, a przy tym człowiek skromny, pracowity, niezwykle serdeczny i wielkiego serca, wybitny polski pedagog, historyk nauki i filozof, który zwracał m.in. uwagę na fakt – wydawałoby się dla nas oczywisty – że wychowanie powinno być dziełem twórczego zaangażowania wychowawcy i zła to szkoła, która przekazuje li tylko wiadomości, zapominając o roli i znaczeniu całokształtu procesu wychowania. Jakże mądre i, okazuje się, prorocze były to słowa. Nawiązywał do nich także Profesor w Pałacu Kazimierzowskim UW, mówiąc m.in. o konieczności permanentnego dążenia do twórczej samodzielności w procesie edukowania. Serdecznie podziękował wszystkim, którzy przybyli na uroczystość, nie krył wzruszenia, ale także epatował swą niezwykle żywotnością, swadą i dowcipem.

Na zakończenie części uroczystej JM Rektor Uniwersytetu Śląskiego przygotował niespodziankę. Wraz z Profesorem Wincentym Okoniem – Legendą polskiej nauki – wysłuchaliśmy znanego utworu Henryka Wieniawskiego nomen-omen *Legenda*, w doskonałym wykonaniu studentów V roku Akademii Muzycznej z Katowic. Młody wirtuoz skrzypiec brawurowo wykonał ten słynny utwór, wywołując owacyjny wręcz zachwyt sali, a także łzy wzruszenia Profesora, który – jak się okazało – po raz kolejny, tym razem poza protokołem, zabrał głos, dziękując zarówno młodym artystom za występ, jak i władzom senackim obu uczelni za przygotowanie tej ważnej i sentymentalnej dla niego uroczystości.

Końcowym akcentem tego podniosłego i ważnego dla całej nauki polskiej wydarzenia był okolicznościowy bankiet wydany przez Senat Uniwersytetu Śląskiego w kularach gościnnego i szczególnie przyjaznego w tym dniu warszawskiego Pałacu Kazimierzowskiego. Setki wiązanek kwiatów, tysiące życzeń, posłania od rektorów wielu polskich i zagranicznych uczelni i okolicznościowe toasty uświetniły ten, jeden z najszczęśliwszych, dni w życiu Profesora Wincentego Okonia.

W styczniu 2007 roku Profesor Wincenty Okoń ukończy 93 lata – jego uczniowie i wychowankowie, którzy niejednokrotnie sami dziś sięgają szczytów naukowego Olimpu, byli w to grudniowe przedmikołajkowe popołudnie absolutnie zgodni co do tego, że tradycyjne „Sto lat” dla Profesora byłoby nie tylko towarzyskim nietaktem, zwłaszcza, że nowo mianowany honorowy doktor Uniwersytetu Śląskiego jest nadal zadziwiająco aktywny i twórczy. Panie Profesorze – po raz kolejny szczerze i serdecznie gratulujemy!

Leszek Pawelski

1. Prof. Wincenty Okoń, JM Rektor UŚ Prof. zw. dr hab. Janusz Janeczek, Prof. dr hab. Stanisław Juszczyk, Prof. dr hab. Andrzej Radziejewicz-Winnicki

2. Od prawej: Prof. dr hab. Tadeusz Lewowicki, prof. dr hab. Zbigniew Kwiecieński

3. Widok ogólny sali w Pałacu Kazimierzowskim

4. JM Rektor UŚ Prof. Janusz Janeczek wręcza dyplom doktora honoris causa Profesorowi Wincentemu Okoniowi

5. Profesor W. Okoń przyjmuje życzenia od Prof. zw. dr hab. Bogusława Śliwerskiego

6. Orszak otwierają Prorektorzy UŚ prof. dr hab. Barbara Kozusznik i prof. dr hab. Anna Łabno